

HandläggareVictoria Christensen
Telefon: 08-508 28 844**Till**Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2023-04-25, p. 15

Motion om åtgärder för att minska Stockholms stads problem med gäss

Remiss från Kommunstyrelsen Dnr: 2022/1294

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna detta tjänsteutlåtande som svar på Kommunstyrelsens remiss.
2. Justera beslutet omedelbart.

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har av Kommunstyrelsen remitterats en motion av Karin Ernlund (C) och Jonas Naddebo (C) med förslag på åtgärder för att minska Stockholm stads problem med gäss. Motionen innehåller förslag om att ge trafiknämnden i uppdrag att genomföra en pilot för att med drönare skrämja bort gäss från stränder och gräsytor i närheten av stadens badplatser. Vidare att kommunstyrelsen ska ges i uppdrag att aktivt verka för att höja statusen på kött från vild gås, genom att servera mer viltkött i stadens verksamheter. Motionärerna föreslår också att berörda nämnder ska tilldelas uppdraget att utöka det pågående pilotprojektet avseende servering av viltkött på förskolor och äldreboenden i Skärholmen, till att omfatta alla stadsdelar.

Förvaltningen ser positivt på att åtgärder föreslås för att åstadkomma en mer hållbar gåspopulation i Stockholm. Det kan också bidra till, som motionärerna skriver i sin remiss, att öka möjligheten för utveckling av en mer samlad styrning över natur-, vilt- och fiskevården i Stockholm.

Eftersom Stockholm stad omfattas av flera restriktionsområden för flygning av drönare behöver förutsättningarna att genomföra en pilotstudie med drönare som skrämjemetod först utredas.

Hantering av vilda djur för matändamål är en krävande och kostsam process. Det innebär en utmaning för ett storkök att ta hand om vilt

[Nivå 1]
[Nivå 2][Besöksadress]
[Postadress]
[Postnr] [Ort]
Telefon [Telefon]
Växel [Växel]
Fax [Fax]
e-postadress
[hemsida]

som exempelvis fåglar. Köken behöver ha en säker hantering och uppdaterade rutiner och riskhantering (HACCP¹). Hantering av skjutet vilt för livsmedelsändamål på kommersiell nivå kräver en hanteringskedja med godkända kylda transporter, förvaringsutrymmen (kylrum) och veterinärsundersökning av varje djurkropp. Utöver det skulle minst hälften av köttet behöva kasseras pga. skott- och vävnadsskador enligt uppgift från trafikkontoret.

Miljöförvaltningen bedömer att hanteringen kan vara tillåten, men att det ställer stora krav på hanteringskedjan och den som tar emot viltkött.

Förvaltningen anser att det pågående pilotprojektet avseende servering av viltkött på förskolor och äldreboenden i Skärholmen behöver utvärderas innan det utökas till att innefatta alla stadsdelar.

Bakgrund

Motionen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har av Kommunstyrelsen remitterats ”Motion om åtgärder för att minska Stockholms stads problem med gäss”, av Karin Ertlund (C) och Jonas Naddebo (C), se bilaga. Motionen har även remitterats till Stadsledningskontoret, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Jägarnas Riksförbund, Naturvårdsverket, Svenska jägarförbundet, Svenska viltmatakademin, Svenskt viltkött EF, Sveriges lantbruksuniversitet - institutionen för vilt, fisk och miljö.

Motionärerna konstaterar att populationen av gäss ökat i omfattning, till stor del som en följd av EU:s jordbrukspolitik. Flera arter gynnas betydligt av det moderna jordbrukslandskapet. I Sverige har bland annat populationen av grågäss och vitkindade gäss ökat markant.

Centerpartiet menar att en mer generell jakt behövs för att bromsa och minska ökande populationer, och att det kan behövas krafttag på nationell nivå och möjligtvis en gemensam förvaltning tillsammans med andra EU-länder för att möta framtidens utmaningar med fortsatt ökande populationer.

¹ HACCP betyder Hazard Analysis and Critical Control Points (Faroanalys och kritiska styrpunkter). Det är en modell där livsmedelsverksamheter identifierar riskerna samt hittar, styr och kontrollerar de punkter i processen som är särskilt kritiska.

Motionärerna framhåller att stadens strandbad inte ska behöva drabbas av otjänligt vatten och avrådan från bad på grund av att vild sjöfågel, i första hand kanadagäss och vitkindade gäss, uppträder i stora antal kring badstränderna och förorenar vattnet med sin avföring. Centerpartiet föreslår därför att trafiknämnden ska ges i uppdrag att genomföra en pilot för att med drönare skrämja bort gäss från stränder och gräsytor i närheten av stadens badplatser.

Därutöver föreslås att staden aktivt ska arbeta för att höja statusen för kött från vild gås genom att servera mer viltkött i stadens verksamheter och att ge berörda nämnder i uppdrag att utöka det pågående pilotprojektet att servera viltkött på förskolor och äldreboenden i Skärholmen till att omfatta alla stadsdelar.

Ärendets beredning

Miljöförvaltningen har tagit fram detta remissvar i samråd med Trafikkontoret när det gäller frågor som rör skyddsjakt, samt skrämjemetoder för gäss.

Badvattenkvalitet

Provtagningsresultaten från sommaren 2022 visade, som framhålls i motionen, att 36 procent av alla prover uppvisade ett avvikande resultat. 43 prover av 317 påvisades som otjänligt med avrådan från bad som följd. Efter badsäsongen 2022 har miljöförvaltningen förelagt Kungsholmens och Södermalms stadsdelsförvaltning, som haft avvikande provresultat på två badplatser, att genomföra en utredning av orsakerna till de förhöjda bakteriehalterna. Under 2022 genomförde Kungsholmen och Södermalm stadsdelsförvaltning en gemensam utredning av badvattenkvaliteten vid Smedsuddbadets och Långholmens strandbad med hjälp av Sweco AB som sammanställde en rapport som lämnades till Miljöförvaltningen. Rapporten redovisar tänkbara orsaker till förhöjda bakteriehalter samt förslag på åtgärder. Rapporten redovisar inte någon tydligt utpekad föroreningskälla, men gäss som uppehåller sig vid badplatserna bedöms enligt rapporten vara den troligaste orsaken till de höga bakteriehalterna. Miljöförvaltningens provtagning under sommaren 2022 visade att bakteriehalterna var som högst under de perioder då stora mängder gäss höll till på badplatserna i kombination med höga temperaturer. Flera olika åtgärder har utretts vilket resulterat i ett antal åtgärder som rekommenderas av Sweco för att begränsa gässens närvaro på badstranden inför framtida säsonger. Åtgärdsförslagen innefattade främst metoder som grön laser, utökad skyddsjakt, användande av rävatrapp, plantera fler buskage, skrämjelse med hundar, samt införande av lågt staket.

Trafikkontoret har kommenterat innehållet i rapporten avseende skrämelmetoder och därvid framfört att användning av drönare som skrämelmetod inte med självklarhet är effektivt och bör kombineras med andra metoder.

Flygrestriktioner

Transportstyrelsen har inrättat ett permanent restriktionsområde med avseende på drönare över centrala Stockholm. I området är all flygning med drönare förbjuden. Undantag gäller för drönare som används av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Lantmäteriet och drönare som används i räddningsinsatser.

Figur 1. Restriktionsområdet omfattar Stockholm City, Gamla stan samt delar av Kungsholmen. Källa: <https://transportstyrelsen.se/sv/Nyhetsarkiv/2020/permanent-forbud-mot-dronare-infors-i-centrala-stockholm/#:~:text=Transportstyrelsen%20har%20beslutat%20att%20inr%C3%A4tta,all%20flygning%20med%20dr%C3%B6nare%20P%C3%B6rbyjuden.>

Utöver det permanenta restriktionsområdet finns det andra platser att ta hänsyn till vid användande av drönare.

Flygning i kontrollzon BROMMA CTR mindre än 5 km från Bromma flygplats banor får bara ske efter särskilt tillstånd av flygtrafikledningen. På höjder mindre än 50 m från marken och mer än 5 km från flygplatsens banor krävs inget särskilt tillstånd för drönare med vikt upp till 7 kg och hastighet under 90 km/h.

Helikopterflygplatser i Stockholm finns på fem platser i Stockholm och grannkommunerna. Flygning med drönare närmare än 1 000 m från helikopterflygplats får endast ske i samråd med berörd helikopterflygplats.

Skyddsjakt

Skyddsjakt är jakt som kan tillåtas för att förhindra skador, till exempel för att hindra gäss från att äta stora mängder säd på åkrar. Förtäring av gås som livsmedel kan påverkas av vilket hagel som används vid skyddsjakt. Användning av stålhagel inom tätbebyggt område är utesluten pga. risk för rikoschetter som kan skada såväl människor som egendom. Gällande användning av blyhagel så är de förbjudna fr.o.m. 2023-02-15. Det går att söka dispens för fortsatt användande av blyhagel men detta är enligt trafikkontoret inte aktuellt för staden då det finns miljögodkända alternativa hagel.

Förslaget att servera kött från gås

Hantering av vilda djur för matändamål är en krävande och kostsam process. Det finns möjligheter för jägare att leverera mindre mängder småvilt till både privatpersoner och direkt till detaljist. Mindre mängder när det gäller fågel är ca 10 000 st.

Det innebär en utmaning för ett storkök är att ta hand om viltkött som fågel. Köken behöver ha en säker hantering och uppdaterade rutiner och riskhantering (HACCP). De behöver även ha utrymmen för plockning, styckning, hantering av den typ av animaliskt avfall som uppkommer, och sannolikt krävs även separata utrymmen för detta. Köttet får heller inte skickas vidare, utan hanteringen får bara ske på den anläggning som ska servera köttet. Om staden har en anläggning som hanterar alla fåglar och sedan skickar det vidare så krävs godkännande av anläggningen av Livsmedelsverket. Ett alternativ kan istället vara att skicka fåglarna till en redan godkänd anläggning och sedan få tillbaka köttet.

Hantering av skjutet vilt för livsmedelsändamål på en kommersiell nivå kräver en hanteringskedja med godkända kylda transporter, förvaringsutrymmen (kylrum) och veterinärsundersökning av varje djurkropp. Utöver det skulle minst hälften av köttet behöva kasseras pga. skott- och vävnadsskador enligt uppgift från trafikkontoret. Skyddsjakt utförs i huvudsak i högsommarvärme, vilket innebär att förruttelseprocessen startar omgående och köttet blir otjänligt inom någon timme om det inte kommer in i ett kylrum. Ordinarie jakt på gås sker därför sent på hösten när det är lägre temperaturer som är gynnsamt för köttet.

Förvaltningens synpunkter

Pilot med drönare

För att kunna använda drönare som skrämsemetod i syfte att skrämja bort gäss från badplatser i Stockholm behöver staden

förhålla sig till gällande flygrestriktioner. En pilotstudie med drönare kan exempelvis endast innefatta områden utanför det centrala området i Stockholm som omfattas av förbudet.

Då flera av Stockholms badplatser kan finnas inom restriktionsområden behöver varje badplats utredas rörande detta innan etablering av metoden införs.

Ljudet från drönare kan upplevas som störande. Miljöförvaltningen anser därför att drönarnas negativa inverkan på miljön för badplatsbesökare behöver beaktas vid bedömningen av om drönare ska användas som skrämsemetod.

Om drönarrestriktionerna följs och flygningarna sker i samråd med aktuella flygplatser/helikopterplattor ser miljöförvaltningen dock inte något hinder att genomföra en pilotstudie på utvalda badplatser.

Miljöförvaltningen delar Swecos och trafikkontorets bedömning att det sannolikt behövs en kombination av åtgärder för att minimera olägenheten som gässen ger upphov till.

Servering av mer viltkött i stadens verksamheter

Miljöförvaltningens bedömer att det är möjligt att ta tillvara viltkött som exempelvis från gås, men att det ställer stora krav på hanteringskedjan och den som tar emot köttet.

Förvaltningen anser att pilotprojektet att servera viltkött på förskolor och äldreboenden i Skärholmen, behöver utvärderas innan projektet utökas till att omfatta alla stadsdelar.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Monika Gerdhem
Avdelningschef

Bilaga

Motion om åtgärder för att minska Stockholms stads problem med gäss, motion av Karin Ernlund (C), Jonas Naddebo (C).